

Ostrovs'ka K.O., Didkovs'ka L.I. The influence of elderly studing in the third age university on social-psychological features of their adaptiveness

The peculiarities of social-psychological adaptiveness of seniors, who are studying and who aren't studying in Lviv University of Third Age are empirically generalized. The peculiariteis of social-psychological adaptiveness as a factor of seniors high activity formation in social sphere are presented. The peculiariteis of interconnection between social-psychological adaptive possibilities of seniors and their studet status are determined.

Key words: social-psychological adaptiveness, University of Third Age.

УДК 159.9

Г.В. Рудь

**ОСОБЛИВОСТІ ВПЛИВУ ГЕНДЕРНИХ
ВІДМІННОСТЕЙ НА ПРОЦЕС ФОРМУВАННЯ
ЖИТТЄВИХ ПЕРСПЕКТИВ ЮНАЦТВА
В ПЕРІОД ТРАНСФОРМАЦІЇ СУСПІЛЬСТВА**

Представлено й обґрунтовано результати дослідження впливу гендерних відмінностей на процес формування життєвої перспективи у віці ранньої юності.

Ключові слова: життєва перспектива, життєві прогнози, гендерні відмінності, спосіб самовизначення.

Постановка проблеми. Характерною ознакою сучасного українського суспільства є загальне підвищення темпів життя, швидкоплинність процесів зовнішнього і внутрішнього оновлення. За умов трансформації суспільства значно зростають вимоги до особистості, яка, щоб не залишитись на узбіччі і повністю реалізувати власні можливості й потенціали, повинна активно залучатися до безперервного пошуку можливостей професійного й особистісного удосконалення.

Однією з важливих закономірностей й розвитку особистості є трансформування ціннісних орієнтацій під впливом соціально-економічних умов життя. Аналіз цих процесів належить до стратегічних напрямів психологічної науки. Особливою гостротою така проблема характеризується в умовах кризового суспільства, яке має високий психотравмуючий ефект, систему факторів, що зумовлюють радикальний перегляд людиною життєвих цінностей. Відмінність, самотність, неповторність індивідуальної сфери життєвих прогнозів й очікувань зумовило припущення про наявність статевих диференціацій під час її формування [1; 2; 4; 5; 6; 8; 10; 11].

Стан дослідження. Зазначимо, що у вітчизняній психології питання динаміки змін гендерних розходжень, їхній вплив на індивідуальний життєвий шлях людини і можливості особистісної реалізації в нових соціально-економічних умовах недостатньо вивчені. Адже без їх вирішення неможливе ні розроблення сучасних норм і вимог до особистості і поведінки, що відповідають статі, ні надання якісної психологічної допомоги.

Стереотипи стають якщо не явними, то непрямими цінностями. Чоловіки і жінки намагаються культивувати в собі стереотипні риси. Ці тиски підштовхують до бажаної поведінки, підкріплюються ще і тиском нерівного статусу чоловіків і жінок і очікувань інших. У дійсності люди намагаються підтримувати такий образ «Я», щоб він був соціально бажаним і відповідав їхнім думкам про себе. Послаблення гендерних стереотипів розширює можливості індивідуального самовибору, внаслідок чого мають зиск і особистість, і суспільство.

Мета статті – виявити і проаналізувати гендерні відмінності формування життєвої перспективи у віці ранньої юності з уваги на соціально-статусні характеристики індивідів.

Виклад основних положень. У дослідженні брали участь школярі старших класів і студенти ВНЗ. Цікавими у цьому контексті є такі виявлення. Коли у школярок прогнозування наявності сім'ї у віці до 40 років за інтенсивністю переважає школярів (77,1 і 50,0), то у студентів, навпаки, – юнаки частіше прогнозують сім'ю, ніж студентки (88,1 і 78,3) (див. табл. 1). Це, на наш погляд, свідчить про посилення у студентів прагнення щодо особистісного самовизначення, самореалізації у всіх сферах життя як вияв об'єктивності, реалістичності.

Таблиця 1

Розподіл прогнозів респондентів стосовно матеріальних і соціальних досягнень до 40 років життя (%)

Досягнення	Школярі		Студенти	
	чол.	жін.	чол.	жін.
1. Власний будинок (квартира)	87,5	91,4	88,1	86,9
2. Автомобіль	56,3	42,9	59,5	47,8
3. Сім'я	50,0	77,1	88,1	78,3
4. Діти	68,8	82,9	54,8	86,9
5. Авторитет	25,0	31,4	42,9	26,1
6. Висока кваліфікація	31,3	37,1	28,6	56,5
7. Міцне здоров'я	43,8	31,4	45,2	47,8
8. Можливість мандрівок	12,5	40,0	40,5	43,5
9. Гроші в банку	43,8	14,3	14,3	13,0

Показовою є динаміка гендерного співвідношення щодо передбачення респондентами у себе наявності авторитету у 40 років. Якщо у школярів дівчата частіше прогнозують наявність авторитету (31,4 і 25,0), то у студентів, навпаки, – вказана тенденція посилюється у юнаків (88,1 і 78,3). Це, ймовірно, зумовлюється розвитком у студентів (зокрема, у юнаків) інтернальності, відповідальності й самовизначальності у власному житті. З іншого боку, послаблення прогнозування (читай прагнення) авторитету у студенток детермінується, як на нашу думку, внутрішньо-латентними жіночими спонуканами, виявлення яких провокує сучасна соціальна ситуація та певні обставини життя.

Крім того, у школярів дівчата значно менше, ніж юнаки, прогнозують працю як вид майбутньої діяльності (54,3 і 95,7) і більш інтенсивно прогнозують (передбачають) заняття наукою (48,6 і 31,3). Це виявлення засвідчує про домінування у школярів (зокрема, у дівчат) ілюзорного, неадекватного способу власного самовизначення й самосприймання [12]. У студентів, навпаки, – дівчата більшою мірою прогнозують працю (95,7 і 78,6) і меншою – побудову кар'єри науковця (6,3 і 21,4), що зумовлюється формуванням у них об'єктивно-реалістичного способу життєвого самовизначення і, як похідною від нього, емансипаційною тенденцією у самосприйманні і самореалізації.

Також цікаві інші гендерні зіставлення. Зокрема, за результатами дослідження школярки значно переважають хлопців за вираженістю бажання бути комунікабельнішими (42,9 і 6,3). Своєю чергою, в студенток це прагнення врівноважується за вираженістю з прагненням юнаків (26,1 і 26,2). На наш погляд, це пряме свідчення набуття студентами соціально ефективних якостей – комунікабельності, контактності, гнучкості. Це переконує, що вибір школярів має компенсаторно-необ'єктивний характер (зокрема, прагнення школярок до комунікабельності). З цими припущеннями узгоджуються переважання у школярів бажання бути розумнішими (87,5 і 65,7), які у студентській соціальній ситуації гендерно вирівнюються (59,5 і 52,2).

Щодо обговорення життєвих планів у школярів, то юнаки значно переважають дівчат у намаганні зберегти життєві плани у таємниці (31,3 і 8,6). У студентів це співвідношення значно «рівніше» (16,7 і 17,4). Вказаний аспект, на наш погляд, підтверджує припущення про наявність у школярів невротично-компенсаторних спонук щодо соціальних реакцій, які набувають вигляду неадекватних, ілюзорних, що є проявом так званої вікової інтровертованості [1]. Студентський досвід, як соціальний досвід професійного (і особистісного) самовизначення, сприяє гармонізації соціальних патернів поведінки юнаків.

У цьому ж контексті школярки значно менше сподіваються на допомогу друзів, ніж школярі (5,7 і 12,5) (див. табл. 4). У студентів

вказані вибори зростають і навіть переважають у дівчат порівняно із юнаками (34,8 і 28,6). На наш погляд, це ще одне свідчення розвитку у студентів соціально зумовлених якостей – комунікабельності, співробітництва, відкритості – на противагу якостям, активованим у школярів – прихованості, егоцентризму, невпевненості у власні сили.

Також заслуговує уваги зменшення вираженості міркування студенток порівняно з юнаками, що успіх (13,0 і 21,4) і доля (4,3 і 7,1 – чинники, від яких залежить здійснення життєвих планів людини. Це ще раз підтверджує припущення про розвиток у студентів за рахунок соціальної практики й професійного самовизначення, інтернальних соціальних відреагувань, відповідальності за власне життєтворення, а також міжособистісної врівноваженості й поваги.

Крім того, у школярів під час прогнозування власного соціального стану до 40 років дівчата значно частіше, ніж юнаки, прогнозують смерть (31,4 і 18,8) (див. табл. 2). У студентів ці прогнози врівноважуються (21,7 і 21,4), що, на нашу думку, відображає притаманну шкільній соціальній ситуації невизначеність перед майбутнім, невпевненість у власних силах, соціальну забобонність, залежність від обставин, емоційну невривноваженість. Студентська стадія соціалізації через перші серйозні соціальні випробування сприяє розвитку у особистості інтернальності, цілеспрямованості, реалістичності, впевненості, об'єктивності.

Таблиця 2

Розподіл прогнозованого респондентами власного соціального стану до 40 років життя (%)

Соціальні стани		Школярі		Студенти	
		чол.	жін.	чол.	жін.
1.	Зі мною все буде гаразд	81,3	65,7	73,8	65,2
2.	Я буду самотнім	12,5	48,6	26,2	46,7
3.	Я буду безробітним	12,5	28,6	09,5	21,7
4.	Я буду інвалідом	06,3	08,6	14,3	04,3
5.	Я буду «за ґратами»	06,3	02,9	07,1	06,2
6.	Я буду мертвим	18,8	31,4	21,4	21,7

Отже, вищезазначені результати дослідження свідчать про зростання у студентів упевненості у здійсненні власних життєвих очікувань, розвиток послідовності й реалістичності за вибору способів і засобів їх реалізації, що детермінується насамперед набуттям студентами значущого *соціального досвіду*. Також результати дослідження свідчать про те, що школярі порівняно зі студентами більшою мірою впевнені у здійсненні власних планів на 50%, що зумовлене, ймовірно, сумнівами, побоюваннями внаслідок недостатньої соціальної практики.

Щодо чинників, які перешкоджають здійсненню життєвих планів (див. табл. 3), то у школярів чоловічої статі більшою мірою виражені такі: *економіка* (68,8), *сімейні обставини* (50,0), *недоліки характеру* (43,8). На другій позиції за вираженістю займають *хвороба* (31,3), *внутрішня політика* (18,8). Мінімально виражені чинники, що перешкоджають здійсненню життєвих планів, – *екологія* (12,5), *зовнішня політика* (12,5), *смерть* (6,3), *фінансові проблеми* (6,3).

Таблиця 3

Розподіл чинників, які перешкоджають здійсненню життєвих планів (%)

Завади		<i>Школярі</i>		<i>Студенти</i>	
		Загальні показники		Загальні показники	
		Чол.	Жін.	Чол.	Жін.
1.	Сімейні обставини	56,9		63,1	
		50,0	60,0	54,8	78,3
2.	Недоліки характеру	49,0		38,5	
		43,8	51,4	35,7	43,5
3.	Економіка	49,0		53,8	
		68,8	4,0	54,8	52,2
4.	Екологія	09,8		24,6	
		12,5	08,6	26,2	21,6
5.	Внутрішня політика	11,8		12,3	
		18,8	0,086	16,7	04,3
6.	Зовнішня політика	09,8		04,6	
		12,5	08,6	04,8	04,3
7.	Хвороба	43,1		53,8	
		31,3	48,6	40,5	78,3
8.	Смерть	02,0		01,5	
		06,3	–	02,4	–
9.	Фінансові проблеми	03,9		–	
		06,3	02,9	–	–
10.	Втручання ворогів	02,0		–	
		–	02,9	–	–
11.	Війна	03,9		01,5	
		–	05,7	02,4	–
12.	Кохання	02,0		–	
		–	02,9	–	–
13.	Лінощі	0,02		01,5	
		–	02,9	–	04,3
14.	Випадковість	–		01,5	
		–	–	02,4	–
15.	Нерозуміння оточуючих	–		01,5	
		–	–	02,4	–
16.	Розбіжності світогляду людей	–		01,5	
		–	–	02,4	–

У школярюк максимально виражені перешкоди здійсненню життєвих планів *сімейні обставини* (60,0), *недоліки характеру* (51,4), *хвороба* (48,6), *економіка* (40,0). Значно менше виражені чинники-завади *екологія* (8,6), *внутрішня політика* (8,6), *зовнішня політика* (8,6), *війна* (5,7), *кохання* (2,9), *фінансові проблеми* (2,9).

У студентів чоловічої статі більшою мірою виражені перешкоди здійсненню життєвих планів *економіка* (54,8), *сімейні обставини* (54,8), *хвороба* (40,5). Другу позицію за вираженістю займають *недоліки характеру* (35,7), *екологія* (26,2), *внутрішня політика* (16,7). Мінімально виражені чинники – *зовнішня політика* (4,8), *смерть* (2,4), *війна* (2,4).

У студенток найвираженішими є такі чинники, що перешкоджають здійсненню життєвих планів, – *хвороба* (78,3), *сімейні обставини* (78,3), *економіка* (52,2), *недоліки характеру* (43,5). На другому місці за вираженістю *екологія* (21,7). Мінімально у студенток на перешкоді здійсненню життєвих планів є *внутрішня* (4,3) та *зовнішня політика* (4,3).

Що стосується динаміки вираженості чинників-завад здійсненню життєвих планів, передбачених школярами і студентами, то результати дослідження свідчать про таке: серед студентів чоловічої статі порівняно зі школярами чоловічої збільшується вираженість перешкод здійсненню власних життєвих планів – *екологія* (26,2 і 12,5), *хвороба* (40,5 і 31,3), *сімейні обставини* (54,8 і 50,0). Крім того, у студентів чоловічої статі зменшується вираженість перешкод *недоліки характеру* (35,7 і 43,8), *економіка* (54,8 і 68,8), *зовнішня політика* (4,8 і 12,5), *смерть* (2,4 і 6,3). Порівняно стабільною у студентів і школярів загалом залишається вираженість чинника-завади здійсненню власних життєвих планів *внутрішня політика* (16,7 і 18,8).

У студенток порівняно з школярками збільшується вираженість перешкод здійсненню власних життєвих планів *хвороба* (78,3 і 48,6), *сімейні обставини* (78,3 і 60,0), *економіка* (52,2 і 40,0), *екологія* (21,7 і 8,6). У студенток зменшена вираженість чинників-завад здійсненню життєвих планів *недоліки характеру* (43,5 і 51,4), *внутрішня політика* (4,3 і 8,6), *зовнішня політика* (4,3 і 8,6).

У цьому ж контексті ми дослідили розподіл чинників, від яких, на думку респондентів, крім самої людини, залежить здійснення життєвих планів (див. табл. 4). Загалом у респондентів максимально вираженими є чинник *непередбачені обставини* (31,4; 33,8). Другу позицію за вираженістю займають чинники, від яких, крім людини, залежить здійснення життєвих планів – *успіх* (17,6; 18,5), *доля* (15,7; 6,2), *навколишні люди* (7,8; 12,3). Найменше виражені решта чинників – *випадок* (5,9; 9,2), *матеріальна забезпеченість* (5,9; 4,6), *сім'я* (3,9; 3,1), *кохана людина (друзі)* (2,0; 7,7), *соціальні умови* (3,9; 3,1), *здоров'я* (3,9; 1,5),

зв'язки з впливовими людьми (2,0; 1,5), батьки (рідні) (2,0; 1,5), вороги (2,0; 1,5), а також – бог (0,0; 1,5), потаємні сили (0,0; 1,5), життєві погляди (0,0; 1,5), виховання (0,0; 1,5).

Таблиця 4

Розподіл чинників, від яких, крім самої людини, залежить здійснення життєвих планів (%)

Чинники		Школярі		Студенти	
		Загальні показники		Загальні показники	
		Чол.	Жін.	Чол.	Жін.
1.	Непередбачені обставини	31,4		33,8	
		31,3	31,4	28,6	43,5
2.	Випадок (випадкові зовнішні фактори)	05,9		09,2	
		06,3	05,7	09,5	08,7
3.	Успіх (фарг, вдача, фортуна)	17,6		18,5	
		18,8	17,1	21,4	13,
4.	Доля	15,7		06,2	
		12,5	17,1	07,1	04,3
5.	Оточуючі люди	07,8		12,3	
		–	11,4	16,7	04,3
6.	Рідні, батьки	02,0		01,5	
		–	02,9	–	04,3
7.	Матеріальна забезпеченість (фінанси, економічні можливості)	05,9		04,6	
		–	08,6	02,4	08,7
8.	Сім'я	03,9		03,1	
		06,3	02,9	–	08,7
9.	Здоров'я	03,9		01,5	
		–	05,7	–	04,3
10.	Зв'язки з впливовими людьми	02,0		01,5	
		–	02,9	02,4	–
11.	Життєві погляди	–		01,5	
		–	–	–	04,3
12.	Виховання	–		01,5	
		–	–	–	04,3
13.	Потаємні сили	–		01,5	
		–	–	–	04,3
14.	Бог	–		01,5	
		–	–	02,4	–
15.	Кохана людина, друзі	02,0		07,7	
		06,3	–	07,1	08,7
16.	Вороги	02,0		01,5	
		–	02,9	02,4	–
17.	Соціальні умови	03,9		03,1	
		06,3	02,9	02,4	04,3

Школярі загалом уважають, що здійснення життєвих планів, крім людини, залежить від *непередбачених обставин* (31,4), відтак *успіх* (17,6), *доля* (15,7). Третю за вираженістю позицію займають чинники *оточуючі люди* (7,8), *випадок* (5,9), *матеріальна забезпеченість* (5,9). Мінімально вираженими є *сім'я* (3,9), *здоров'я* (3,9), *соціальні умови* (3,9), *кохана людина (друзі)* (2,0), *зв'язки з впливовими людьми* (2,0), *батьки (рідні)* (2,0), *вороги* (2,0). Студенти чоловічої статі вважають, що здійснення життєвих планів, крім людини, залежить від *непередбачених обставин* (28,6) і *удачі* (21,4). Другу позицію за вираженістю займає чинник *оточуючі люди* (16,7). Далі за вираженістю розташовані чинники *випадок* (9,5), *доля* (7,1), *кохана людина (друзі)* (7,1). Решта чинників не виражені або мінімальні (0,0-2,4).

У студенток як значущий чинник виступають лише *непередбачені обставини* (43,5), а такі фактори як *успіх* (13,0), *випадок* (8,7), *матеріальна забезпеченість* (8,7), *сім'я* (8,7), *кохана людина (друзі)* (8,7), виражені слабше. Решта чинників відсутні або незначні (0,0-4,3). Вивчення, структурування чинників, від яких, на думку респондентів, залежить здійснення життєвих задумів, крім самої людини, дозволили виокремити такі тенденції.

У школярів вищевказані чинники мають більш ірреальний, містичний, можливо забобонний характер (*доля*, *везіння*), що свідчить, вірогідно, про більш ілюзорне, спонтанне, хаотичне, розрізнене, екстернальне сприймання ними власного життя. У студентів ці фактори набувають більш «дійснісного», реалістичнішого, «соціоприхильного» характеру (*оточуючі люди*, *кохана людина (друзі)*), що, ймовірно, детермінується більш аутентичним, адекватним, «справжнім» баченням ними власного життєвого шляху.

Щодо розподілу часових інтервалів планування респондентами власного життя, то у гендерному сенсі заслуговує уваги більша вираженість у дівчат-студенток порівняно з юнаками міркування, що планування життя – займає трата часу (26,1 і 19,0) але значно нижча, ніж у школярів обох статей (43,8 і 37,1). На декілька днів планують свій життєвий шлях школярі (37,5) та школярки (34,3) і відповідно студенти (21,4 і 13). І тільки невелика кількість школярів будує довгострокові плани (12,5 і 14,3). У студентському віці віддалена перспектива стає реальнішою та гендерно вирівнюється (26,2 і 26,1). На наш погляд, однією з детермінант такого виявлення є також формування у студентів контекстуально-гнучкого мислення, відповідальності за власне життєтворення, усвідомлення власної неповторності, самотності, визначальності. Передумовами цих індивідуально-психологічних аспектів є реальний минулий і теперішній соціальний досвід успішності, адекватна самооцінка, впевненість у особистій ефективності та реалізації.

У юнаків та дівчат необхідно сформувати усвідомлення гендерної рівності статей на основі чітких знань про чоловічу та жіночу психологію, про вікові особливості набуття гендерної ідентичності та гендерне самовизначення.

Висновки. З огляду на гендерні відмінності та їх значення під час вивчення формування життєвої перспективи у ранній юності ми зробили такі висновки:

- механізм перцепції життєвого шляху у школярів – це ігнорування, нехтування минулим і теперішнім аспектами життя як основи, стержня майбутнього соціального досвіду [7; 8; 9; 10]; ілюзорна, неадекватна фіксація на «рожевому», «яскравому» майбутньому;

- у студентській соціальній ситуації триває поглиблення адекватних статево закономірних індивідуальних диференціацій сприймання життєвого шляху з його часовими модусами, що детермінується набуттям соціальної практики, досвіду самореалізації й самоздійснення і спричиняє розвиток реалістичності, об'єктивності, соціальної стійкості й відкритості;

- соціальні зміни спричиняють формування у юнаків віри у власне значне, успішне майбутнє, створене їхніми руками, що сприяє розвитку активності, цілеспрямованості, дієвості;

- «студентські» соціальні обставини (набуття соціального досвіду, самостійності, відповідальності, професійного самовизначення) впливають на формування ментального образу власного життя – симультанного, цілісного, завершеного, гармонійного, досконалого [3].

Тобто гендерні зіставлення емпіричних даних підтверджують вплив соціальних чинників (міжособистісно зумовлений досвід, самостійне приймання визначальних рішень, успіхи, досягнення) на спосіб життєтворення, формування життєвої перспективи у ранній юності. Зокрема, у студентів під впливом успішного «доленосного» соціального досвіду, професійного самовизначення зростає прагнення щодо:

- розвитку врівноваженості, послідовності, реалістичності, самореалізації у всіх сферах життя;

- трансформації невротично-компенсаторної моделі перцепції життєвого шляху в об'єктивно-реалістичну, гармонійну;

- трансформації прихованості, потаємності, невпевненості в соціальних ефективних якостях: комунікабельності, відкритості, співробітництва;

- формування стійких навичок щодо інтернальних соціальних відреагувань, відповідальності за власне життєтворення, а також міжособистісної врівноваженості й поваги;

- формування адекватності самооцінки, гармонізації, аутентизації соціальних поведінкових патернів; формування контекстуально-гнучкого креативного мислення, усвідомлення власної неповторності, самобутності.

У юнаків і дівчат необхідно формувати усвідомлення гендерної рівності статей на основі чітких знань про чоловічу та жіночу психологію, про вікові особливості набуття гендерної ідентичності та гендерного самовизначення.

1. Берн Ш. Гендерная психология / Ш. Берн. – СПб.; М., 2001 – 247 с.
2. Вікова та педагогічна психологія: навч. посіб. / О.В. Скрипченко, Л.В. Долинська, З.В. Огороднійчук та ін. – К.: Просвіта, 2001. – 416 с.
3. Горностай П. Рольова компетентність як умова гармонійності життєвого світу особистості / П. Горностай // Психологічні перспективи. – 2004. – Вип. 6. – С. 23–35.
4. Загальна психологія: підруч. для студентів вищ. навч. закладів. / С.Д. Максименко, В.О. Зайчук, В.В. Клименко, В.О. Соловієнко; за заг. ред. акад. С.Д. Максименка. – К.: Либідь, 2000. – 558 с.
5. Леонтьев Д.А. Профессиональное самоопределение как построение образов возможного будущего / Д.А. Леонтьев, Е.В. Шелобанова // Вопр. Психологии. – 2001. – № 1. – С. 57–65.
6. Панок В.Г. Основи практичної психології: підручник для студ. вищих навч. закладів / В.Г. Панок, Т.М. Титаренко, Н.В. Чепелева та ін. – 2 вид., стер. – К.: Либідь, 2010. – 536 с.
7. Рубинштейн С.Л. Основы общей психологии / С.Л. Рубинштейн. – СПб.: Питер, 2002. – 720 с.
8. Титаренко Т.М. Життєвий світ особистості: у межах і за межами буденності / Т.М. Титаренко. – К.: Либідь, 2003. – 376 с.
9. Ямницький В.М. Розвиток життєвої активності особистості: теорія та експеримент: монографія / В.М. Ямницький. – Одеса: ПНЦ АПН України – СВД Черкасов М.П., 2006. – 362 с.

Рудь Г.В. Особенности влияния гендерных отличий на процесс формирования жизненных перспектив в юношеском возрасте в период трансформации общества

Представлены и обоснованы результаты исследования, касающиеся влияния гендерных отличий на процесс формирования жизненной перспективы в ранне-юношеском возрасте.

Ключевые слова: *жизненная перспектива, жизненные прогнозы, гендерные особенности, способ самоопределения.*

Rud G.V. The features of the gender differences impact on the development prospects of the young people living in the social transformation period

The article deals with the specific features of the life outlook forming process at the young age. The basic social and psychological factors affecting the self-determination way and governing the appropriate individual's life outlook choice in early years were elicited.

Key words: *life perspective, life predictions, gender differences, the method of self-determination.*